

PASMO

UZDROWISKOWO-WYPOCZYNKOWO-TURYSTYCZNE

DOLINA POPRADU

III ETAP PRAC - 1988 R.

CPBP 08.06-II-9.3

P A S M O

UZDRROWISKOWO - WYPOCZYNKOWO - TURYSTYCZNE

DOLINA POPRADU

III ETAP PRAC - 1988 r

OPRACOWANIE:

mgr inż.arch. Maria Modzelewska

ZESPÓŁ:

mgr Krystyna Frydrychowicz *Frydrychowicz*

mgr Joanna Śliwińska

NOWY SĄCZ - 1988 r

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE

II. CHARAKTERYSTYKA ISTNIEJĄCEJ BAZY NOCLEGOWEJ i POTRZEBY W TYM ZAKRESIE, WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZAS OPRACOWANYCH PLANÓW MIEJSCOWYCH

III. CHARAKTERYSTYKA URZĄDZEŃ OBSŁUGI i POTRZEBY W TYM ZAKRESIE, WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZAS OPRACOWANYCH PLANÓW MIEJSCOWYCH

IV. MOŻLIWOŚCI ROZWOJU PASMA W ASPEKCIE WALORÓW ŚRODOWISKA, CHŁONNOŚCI PRZYRODNICZEJ OBSZARU.

V. PROPOZYCJE ROZWOJU PASMA W ASPEKCIE ROZSZERZENIA DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ - ETAPOWANIE

VI. CHARAKTERYSTYKA GESTORÓW BAZY I PROPOZYCJE ZMIAN W ASPEKCIE WZROSTU ROLI RAD NARODOWYCH I SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

VII. WYTYCZNE DO PLANU REGIONALNEGO I ZAŁOŻENIA PLANÓW MIEJSCÓ WYCH POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI

Załączniki graficzne:

1. Koncepcja rozwoju pasma 1:100 000

2. Koncepcje rozwoju

- Muszyny i Złockiego

- Krynicy i Tylicza

- Piwnicznej

- Żegiestowa

I. WPROWADZENIE

1. Podstawa opracowania

Zlecenie nr 7/88 z dnia 3.03.1988r na opracowanie naukowo-badawcze "Dolina Popradu" - III etap 1988 (w ramach umowy o dzieło Nr 13/III/88), Zakładu Planowania Przestrzennego TUP, Pracownia w Bydgoszczy Al. 1 Maja 25.

2. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest Dolina Popradu w woj. nowosądeckim, obejmująca miasta i gminy - Krynica, Muszyna i Piwniczna o powierzchni $455,9 \text{ km}^2$, w granicach administracyjnych.

3. Zakres opracowania

Zakres opracowania, obejmuje zbadanie możliwości rozszerzenia działalności profilaktycznej w Dolinie Popradu, w oparciu o ocenę walorów środowiska i chłonności przyrodniczej obszaru oraz istniejącego zainwestowania w aspekcie występujących trendów i potrzeb.

Równocześnie, podano propozycję rozwoju pasma w aspekcie rozszerzenia działalności profilaktycznej.

4. Cel opracowania

Niniejsze opracowanie, ma na celu określenie możliwości rozwoju i rozszerzenia działalności profilaktycznej na obszarze Doliny Popradu.

Analizą porównawczą objęto obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze Doliny Popradu i stan istnie-

jący środowiska oraz zainwestowanie wg danych na rok 1987.

W efekcie , uwzględniając istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną, znajomość terenu i dotychczasowe rozwiązanie planistyczne , zaproponowano modelowy układ pasma, przyjmując jako nadrzędną funkcję - działalność uzdrowiskową i profilaktyczną.

5. Charakterystyka pasma

Analizowane pasmo obejmuje obszar administracyjny następujących jednostek:

- miasto Krynica
- gmina Krynica - z wybranymi wsiami : Mochnaczka Wyżna, Mochnaczka ~~Wx~~ Niżna, Tylicz i Muszynka
- miasto Muszyna
- gmina Muszyna - z wsiami: Żegiestów, Andrzejówka, Milik, Szczawnik, Złockie, Jastrzębik, Powroźnik, Wojkowa, Leluchów, Dubne
- miasto Piwniczna
- gmina Piwniczna - z wsiami: Roztoka Ryterska, Obłazy Ryterskie, Młodów, Głębokie, Rytro, Sucha Struga, Kokuszka, Łomnica Zdrój, Wierchomla Mała, Wierchomla Wielka, Zubrzyk.

Powierzchnia całego terenu wynosi $455,9 \text{ km}^2$, z czego 22,4 % stanowią tereny miejskie, a 77,6 % tereny wiejskie.

Teren ten zamieszkuje 39,5 tys. mieszkańców stałych, w tym 57,9% stanowi ludność miejska, a 42,1 % ludność wiejska.

Gęstość zaludnienia brutto w paśmie wynosi $86,6 \text{ osób/km}^2$.

Na terenach miejskich wynosi ona $223,7 \text{ os/km}^2$, a na terenach wiejskich ^{47,0} ~~7~~ os/km^2 .

Ogółem , na analizowanym terenie zatrudnionych jest około 18.733 osoby, w tym w sektorze I - 29,3 %, w sektorze II-9,7 %, a w sektorze III - 61,0 %.

W stosunku do ogółu zatrudnionych - 13,9 % stanowi zatrudnienie w lecznictwie uzdrowiskowym , 9,1 % w wypoczynku i 2,0 % w turystyce.

II. CHARAKTERYSTYKA ISTNIEJĄCEJ BAZY NOCLEGOWEJ I POTRZEBY W TYM ZAKRESIE WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZAS OPRACOWANYCH PLANÓW MIEJSCOWYCH.

1. Wielkość bazy LWT w analizowanym paśmie wynosi około 21.363 miejsca, z czego na terenach miejskich znajduje się 14.788 miejsc, tj. 69,2 %, a na terenach wiejskich 6.575 miejsc tj. 30,8 %.

Szczegółowe dane zawiera poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Baza pobyt. m-sca	Leczn. m-sca	Wypoczyn. m-sca	Turystycz. m-sca
Krynica - miasto	9.828	3.528	4.667	1.623
Muszyń - miasto	2.780	544	2.107	130
Piwniczna-miasto	2.180	105	1.693	376
Ogółem tereny miejs.	14.788	4.177	8.467	2.129
Krynica - gmina	863	-	664	199
Muszyń - gmina	3.754	1.294	2.328	132
Piwniczna-gmina	1.958	-	1.541	417
Ogółem ter.wiejsk.	6.575	1.294	4.533	748
Ogółem pasmo	21.363	5.471	13.000	2.877
" " (%)	100	25,6	60,9	13,5

Jak widać z powyższego zestawienia, baza lecznictwa uzdrowiskowego w całym paśmie stanowi zaledwie 25,6 % ogółu bazy LWT. We wszystkich uzdrowiskach występuje zjawisko nadmiernie rozbudowanej bazy wypoczynkowo - turystycznej, co powoduje zdominowanie przez te funkcje, funkcji głównej, tj. lecznictwa uzdrowiskowego. Zjawisko to jest szczególnie niekorzystne w uzdrowiskach, takich jak Krynica, Złockie czy Żegiestów gdzie nadmiernie rozbudowana baza noclegowa wypoczynkowo-turystyczna, powoduje niewłaściwe ich funkcjonowanie, pogarszając warunki komfortu psychicznego dla lecznictwa. Stan ten ulega pogorszeniu, o czym świadczy fakt, że w paśmie aż ok. 1600 miejsc w obiektach lecznictwa uzdrowiskowego przeznaczonych zostało ostatnio na potrzeby wczasów i turystyki.

Zatrudnienie na 1 łóżko przy obecnej bazie sanatoryjnej wynosi 0,43 zatrudnionego, co jest wielkością zbyt małą aby zapewnić właściwą obsługę lecznictwu. Zauważa się więc nieprawidłowości związane zarówno ze strukturą bazy LWT oraz zatrudnieniem. Czynniki te mają negatywny wpływ na rozwój głównej funkcji.

Natomiast wielkość bazy rekreacyjnej w stanie istniejącym stanowi 74,4 % ogólnej bazy noclegowej. Turystyka stanowi 13,5 %, a baza na potrzeby wczasów 60,9 %.

Zatrudnienie w rekreacji stanowi 11,1 % ogółu zatrudnionych w analizowanym paśmie, a w stosunku do LWT 44,5 %. W całej bazie rekreacyjnej kwatery prywatne o różnym standardzie stanowią 26,2 % miejsc.

Na terenie pasma znajdują się m.in. ośrodki wczasowe o łącznej liczbie 7.378 miejsc, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe

dysponujące ok. 600 miejscami, domy wycieczkowe oraz schroniska o liczbie miejsc ok. 545.

Pola biwakowe dysponują 330 miejscami. Dodatkowe 206 miejsc znajduje się w pensjonatach, głównie w Krynicy.

Baza rekreacyjna nie dysponuje wystarczającą liczbą miejsc w hotelach, motelach oraz na cempingach turystycznych, których to ośrodków jest właściwie brak.

Według MZiOS założona docelowa wielkość bazy lecznictwa uzdrowiskowego wynosić miała 25.000 łóżek. Biorąc pod uwagę stan obecnego zainwestowania w większości przypadków odbiegającego od założeń, często kolidującego z potrzebami lecznictwa brak infrastruktury społecznej i technicznej oraz degradację środowiska jak też brak instrumentów do egzekwowania stawianych w planach wymogów, skłoniły do ograniczenia założonych docelowych pojemności łóżek sanatoryjnych do 23.000 miejsc.

W poszczególnych miejscowościach wygląda to następująco:

- Krynica 10.000 łóżek
- Muszyna 1.000 "
- Piwniczna 1.500 "
- Żegiestów 2.000 "
- Złockie 2.500 "
- Łomnica 1.500 "
- Wierchomla 1.500 "
- Tylicz 3.000 "

Wielkość bazy sanatoryjnej w stanie istniejącym stanowi zaledwie 23,8% założonej docelowej pojemności.

Zatwierdzone założenia do planu regionalnego woj. nowosądeckiego, określają możliwości rozwoju lecznictwa

uzdrowiskowego w paśmie Doliny Popradu nie precyzując jeszcze żadnych wielkości. Niemniej, uważa się, że nawet założona wielkość 23.000 powinna zostać zweryfikowana. Część tej bazy powinna stanowić baza profilaktyczno-wypoczynkowa.

2. Głównymi uzdrowiskami w Dolinie Popradu jest Krynica, Muszyny, Złockie, Żegiestów i Piwniczna.

Największe znaczenie ma w paśmie miasto Krynica licząca 13,2 tys. mieszkańców stałych, posiadająca status uzdrowiska.

Krynica jest krajowym ośrodkiem wyspecjalizowanym w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego. Jest to miejscowość, obok Zakopanego o najbardziej zaburzonej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w województwie, określona w założeniach do Planu Regionalnego jako obszar zagrożony utratą walorów leczniczych. Można nawet stwierdzić biorąc pod uwagę występujące trendy rozwojowe miasta, że Krynica przestała już być uzdrowiskiem.

W stanie istniejącym, wielkość bazy LWT w Krynicy wynosi 9.828 miejsc w tym :

- lecznictwo	- 3528 miejsc tj. 35,9 %	
- wypoczynek	- 4667 miejsc tj. 47,5 %	} 64,1 %
- turystyka	- 1623 miejsca tj. 16,6 %	

Obecnie znajduje się w remoncie szpital uzdrowiskowy "Lwigród" o 290 łózkach, oraz sanatorium "Leśnik" na 155 łózek.

Jak widać w uzdrowisku - o można powiedzieć światowej sławie - występuje zjawisko nadmiernie rozbudowanej bazy wypoczynkowo-turystycznej w stosunku do bazy sanatoryjnej. Powoli z uzdrowiska Krynica przekształciła się w głośną i hałaśliwą miejsco-

wość wypoczynkową.

Założona przez MZiOS docelowa pojemność łóżek sanatoryjnych wynosi dla miasta 10 000 miejsc. Stan istniejący stanowi zaledwie 35,3 % zakładanej wielkości.

Obowiązujący miejscowy plan ogólny zakłada dla miasta Krynicy jako funkcję wiodącą, lecznictwo uzdrowiskowe o znaczeniu ogólnokrajowym, z elementami usług o znaczeniu międzynarodowym, funkcją uzupełniającą: wypoczynek, profilaktykę i rehabilitację uzdrowiskową o znaczeniu ogólnokrajowym, turystykę kwalifikowaną i sporty zimowe, oraz usługi stopnia III służące zaspokojeniu kompleksowych potrzeb stałych, a funkcją podporządkowaną - rolnictwo.

Dla byty lecznictwa uzdrowiskowego dla okresu perspektywicznego plan ustala następujące wielkości:

- baza sanatoryjna - 5350 łóżek tj. 44,4%
- wypoczynek- wczasy - 5500 miejsc tj. 45,6%
 - w tym: zorganizowane 3660 miejsc
 - indywidualne 1840 miejsc
- turystyka - 1200 miejsc tj. 10,0%

Dla potrzeb LWT w okresie kierunkowym plan ustala:

- baza sanatoryjna - 8000 łóżek tj. 62,5 %
- wypoczynek - 3800 miejsc tj. 29,7 %
- turystyka - 1000 miejsc tj. 7,8 %

Założono w turystyce sukcesywne zmniejszenie w perspektywie miejsc w kwaterach prywatnych. Dopuszczając realizację hotelu ORBIS o liczbie miejsc 350- 600.

Ustalono łączną liczbę użytkowników na 32 300 osób, w tym :

- mieszkańcy stali - 14 000 osób

- ludność czasowo przebywająca - 18 300 osób
- w tym: pasanci - 6.250 osób

W aspekcie przedstawionych wyżej materiałów widać wyraźnie iż niemożliwy jest dalszy rozwój ilościowy Krynicy.

Rozwój tego uzdrowiska powinien być wyłącznie rozwojem jakościowym polegającym na szybkiej i systematycznej przebudowie struktury funkcjonalno - przestrzennej. Taki kierunek wymaga drastycznych i niepopularnych działań np. ograniczenia budownictwa mieszkaniowego i bezwzględного usunięcia obiektów uciążliwych dla uzdrowiska obsługujących cały rejon Krynicy np. bazy magazynowo- składowe, mleczarnie itp.

Jeżeli chodzi o gminę Krynica zamieszkałą przez ok. 4,3 tys. mieszkańców stałych, to nie występuje tu baza noclegowa dla lecznictwa uzdrowiskowego.

w stanie istniejącym struktura bazy LWT przedstawia się następująco:

- ogółem baza 863 miejsca w tym:
 - wypoczynek 664 miejsca tj. 76,9 %
 - turystyka 199 miejsc tj. 23,1 %

Obowiązujący MPO dla gminy Krynica, ustala następującą hierarchię funkcji rozwojowych:

- funkcje wiodące: gospodarka rolna, lecznictwo uzdrowiskowe, ośrodek usługowy III stopnia,
- funkcje uzupełniające: komunikacja, gospodarka leśna, turystyka, wypoczynek, rekreacja i sport.

Jako zasadę przyjęto działalność lecznictwa uzdrowiskowego

w dzielnicy uzdrowiskowej w Tyliczu w zespole z uzdrowiskiem w Krynicy, bazującą na walorach środowiska przyrodniczego, klimatu oraz udokumentowanych złożach leczniczych wód mineralnych.

Wielkość byty LWT na okres perspektywiczny ustalono na 3.138 miejsc, w tym:

- lecznictwo	- 1.200 miejsc tj. 38,2 %	
- wypoczynek	- 638 miejsc tj. 20,3 %	} 61,8 %
- turystyka	- 1.300 miejsc tj. 41,5 %	

Plan regionalny przewiduje, że docelowo Tylicz powinien stać się ośrodkiem miejskim, odciążającym Krynice z funkcji kolidujących z lecznictwem uzdrowiskowym, o wiodącej funkcji - wypoczynek i profilaktyka lecznicza. Z uwagi na bardzo duże ograniczenia wynikające z braku wody pitnej, braku siły roboczej, braku terenów dla mieszkalnictwa i innych, uważa się, że Tylicz nie może być uzdrowiskiem. Może on być wyłącznie miejscowością wypoczynkową, o charakterze profilaktycznym. Rozwój Tylicza i całej gminy musi być podporządkowany ratowaniu Krynicy jako uzdrowiska.

Drugim ośrodkiem miejskim w paśmie, jest miasto Muszyna, licząca 4,9 tys mieszkańców stałych.

W MPO za wiodącą uznano funkcję lecznictwo uzdrowiskowe, a uzupełniającą - wypoczynek. Wynika ~~z tego~~ to z uznania Muszyny za regionalny ośrodek wyspecjalizowany w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego w planach regionalnych.

Wypoczynek traktowany jest jako funkcja uzupełniająca, a turystyka jako funkcja podporządkowana.

W stanie istniejącym, baza pobytowa wynosi ok. 2 780 miejsc w tym:

- lecznictwo	- 544 miejsca	tj. 19,6 %	
- wczasy	- 2107 miejsc	tj. 75,8 %	
- turystyka	- 130 miejsc	tj. 4,6 %	tj. 80,4 %

Jak wynika z powyższego baza sanatoryjna stanowi zaledwie 19,6 % a wczasowa i turystyczna aż 80,4 %.

W związku ze zdegradowaniem funkcji głównej przez funkcje współistniejące , w celu doprowadzenia do prawidłowej lub oscylującej w granicach prawidłowości struktury bazy LWT, miejscowy plan ogólny zakłada zmniejszenie bazy wczasowo-turystycznej i przekwalifikowanie jej na sanatoryjną oraz domy profilaktyczne następująco:

- baza sanatoryjna	- 1047 miejsc	tj. 32,3 %	
- wypoczynek	- 1900 miejsc	tj. 58,5 %	
- turystyka	- 300 miejsc	tj. 9,3 %	tj. 67,8 %

W stanie istniejącym zatrudnienie na 1 łóżko sanatoryjne wynosi 0,21 zatrudnionego. Niedobór zatrudnienia w lecznictwie wynosi około 320 osób.

Wydaźność źródeł mineralnych w Muszynie pozwala na bardzo duży wzrost liczby kuracjuszy, jednak możliwości terenowe oraz charakter i wielkość uzdrowiska, potrzeba utrzymania komfortu psychicznego wypoczynku ograniczają ten wzrost. Zakłada się zwiększenie liczby łózek na cele lecznictwa sanatoryjnego w drodze sukcesywnego przekwalifikowania obiektów wypoczynkowych oraz rozwój dzielnicy Zapopradzia - strefa uzdrowiskowa "A".

Założona przez MZiOS docelowa pojemność łóżek sanatoryjnych wynosi dla miasta 1000 łóżek. Stan istniejący stanowi 54,4 % zakładanej wielkości.

Rozwój rejonu Zapopradzie , jest konieczny, jednak związany z realizacją w pierwszej kolejności centrum przyrodoleczniczego. W przeciwnym wypadku, znów powstaną ośrodki wczasowe, jak to ma miejsce w większości uzdrowisk, gdzie pod hasłem ośrodki profilaktyczne, powstają wyłącznie hałaśliwe domy wczasowe.

Gminę Muszyna zamieszkuje obecnie 5251 osób. W stanie istniejącym wielkość bazy LWT w dwóch uzdrowiskach - Złockie i Żegiestów wynosi 3754 miejsca w tym:

- lecznictwo	- 1294 miejsc	tj. 34,5 %	
- wczasy	- 2328 miejsc	tj. 62,0 %	
- turystyka	- 132 miejsca	tj. 3,5 %	tj. 65,5 %

Obowiązujący MPO zakłada na okres perspektywiczny wielkość bazy LWT na 8557 miejsc, w tym:

- lecznictwo	- 2262 miejsca	tj. 26,4 %	
- wypoczynek	- 4134 miejsca	tj. 48,3 %	
- turystyka	- 2161 miejsc	tj. 25,3 %	tj. 73,6 %

Na terenie gminy Muszyna znajdują się obecnie dwa uzdrowiska tj. Złockie oraz Żegiestów. Miejscowości te nie posiadają możliwości rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego z uwagi na brak terenów dla osadnictwa oraz zamknięty bilans wód leczniczych. W Złockiem istnieją rezerwy tylko dla rozlewni. Plan zakłada utrzymanie w Złockiem głównej funkcji uzdrowiskowej, a wypoczynek traktowany jest jako funkcja uzupełniająca.

Przewiduje się, że Złockie powinno być rozwijane łącznie z Muszyną, jako całość, natomiast wymaga wyposażenia w usługi związane z główną funkcją.

Dla Żegiestowa plan przewiduje niewielki rozwój profilaktyki leczniczej i wypoczynek na tzw. "Popradach", która jest funkcją uzupełniającą.

Trzecim ośrodkiem miejskim w paśmie Doliny Popradu jest miasto Piwniczna - 5,2 tys. mieszkańców stałych, pełniąca obecnie funkcję miejscowości wypoczynkowo-turystycznej. Obowiązujący MPO ustala dla miasta jako funkcję główną lecznictwo uzdrowiskowe, a dla gminy Piwniczna funkcję wiodącą rekreację w formie wypoczynkowo-turystycznej i uzdrowiskowej. Założona wielkość bazy sanatoryjnej wynosi 1500 łóżek. W stanie istniejącym wielkość bazy LWT w mieście Piwniczna wynosi 2180 miejsc, w tym:

- w lecznictwie - 105 miejsc tj. 4,8%
- wczasy - 1693 miejsca tj. 77,7%
- turystyka - 376 miejsc tj. 17,5%

Piwniczna posiada znikomą liczbę łóżek sanatoryjnych wynoszących 105. Wskaźnik zatrudnienia na 1 łóżko sanatoryjne wynosi 0,03 zatrudnionego.

W założeniach planu regionalnego przewiduje się, że Piwniczna powinna być rozwijana jako miejscowość wypoczynkowo-turystyczna. Lecznictwo natomiast w I kolejności powinno być rozwijane w Łomnicy, a w okresie kierunkowym w Wierchomli i Głębokim. Ograniczony rozwój samej Piwnicznej, w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego, wynika z nadmiernie już rozbudowanej funkcji turystycznej w Kosarzyskach i w związku z tym przejęcie przez Piwniczną funkcji obsługi tej formy rekreacji.

Założona przez MZiOS docelowa pojemność łóżek sanatoryjnych wynosi dla miasta Piwniczna 1500 miejsc. Wielkość ta jest możliwa do osiągnięcia w okresie kierunkowym ale w Głębokim, Łomnicy i Wierchomli. Stan istniejący stanowi tylko 7,0 % bazy docelowej.

Zasoby mieszkaniowe analizowanego pasma wynoszą ok. 10 000 mieszkań, z czego tereny miejskie skupiają 65,7 % , a tereny wiejskie 34,3 %. Mieszkalnictwo koncentruje się głównie na terenie miasta Krynicy oraz Muszyny i Piwnicznej, w formie zabudowy wielorodzinnej stanowiącej 27,0% i jednorodzinnej. Wskaźnik zagęszczenia osób na 1 izbę wynosi średnio w paśmie 1,27 , a powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę wynosi ok. 15,6 m². W stanie istniejącym mieszkalnictwo nie zabezpiecza potrzeb dla ludności stałej, a tym bardziej dla czasowo-przebywającej. Rozwój funkcji LWT na bazie kwater prywatnych ze względu na niekorzystne wskaźniki jest ograniczony.

3. Możliwości rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego, związane z rozwojem wielkości bazy noclegowej są bardzo zróżnicowane. Uwzględniając jednak szereg ograniczeń , można stwierdzić, że są nierealne. Istniejąca baza noclegowa, obejmująca lecznictwo uzdrowiskowe , wypoczynek i turystykę (21363 miejsca) w stosunku do proponowanej docelowej bazy noclegowej w paśmie (około 30 tys) pozwala na pewien wzrost.

Wydaje się jednak, że najbardziej potrzebny jest w paśmie nie rozwój bazy noclegowej, ale całej infrastruktury społecznej i technicznej.

Analizując szczegółowo rezerwy, które istnieją, w porównaniu do ustaleń planów miejscowych, należy stwierdzić, że wymagają one weryfikacji. Odnosi się to do Tylicza, Piwnicznej miasta i gminy oraz miejscowości w gminie Muszyna.

W pierwszej kolejności należy ograniczyć wielkość bazy wypoczynkowej i turystycznej, przekwalifikowując ją na bazę dla lecznictwa uzdrowiskowego, uzyskując w miarę poprawę struktury funkcjonalnej całej bazy noclegowej.

Możliwości rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego, związane z rozwojem bazy noclegowej istnieją w:

- Muszynie - dzielnica Zapopradzie
- Łomnicy (rejon Piwnicznej)

Profilaktyka lecznicza może być rozwijana w:

- Tyliczu
- Żegiestowie wsi
- Szczawniku
- Głębokim i Wierchomli (przy czym docelowo mogą to być uzdrowiska).

III. CHARAKTERYSTYKA URZĄDZEŃ OBSŁUGI I POTRZEBY W TYM ZAKRESIE, WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZAS OPRACOWANYCH PLANÓW MIEJSCOWYCH.

O potrzebach usług w zakresie infrastruktury społecznej decyduje nie tylko liczba ludności stałej, ale również liczba ludności sezonowo przybywającej na analizowanym obszarze, czy to w związku z pobytem w sanatorium, domu wczasowym, czy też związanej z ruchem pasanckim. Liczba tej ludności stale się zwiększa i dla jej obsłużenia potrzeba odpowiednich

urządzeń oraz odpowiedniej wielkości zatrudnienia.

Obecnie , w omawianym paśmie poszczególne jednostki osadnicze borykają się z ogromnymi trudnościami w zakresie urządzeń infrastruktury społecznej. Stwarza to obok odporności i wytrzymałości środowiska przyrodniczego , dodatkowy próg nie pozwalający na prawidłowy rozwój funkcji.

Sieć gastronomiczna w paśmie obejmuje ogółem ok. 86 placówek o 5146 miejscach konsumenckich w tym 4114 m-sc na terenach miejskich i 1032 m-sca na terenach wiejskich. Wskaźnik miejsc konsumenckich na 1000 mieszkańców stałych oscyluje między 45,6 a 228,7.

W przekroju pasma występują znaczne dysproporcje w wyposażeniu w sieć gastronomiczną poszczególnych jednostek osadniczych. Wyposażenie w usługi jest bardzo niskie w stosunku do istniejących potrzeb, sieć nadmiernie obciążona, a poziom obsługi konsumenta niezadawalający.

Obecny stan sieci handlowej i jej wyposażenie techniczne również są niezadawalające. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy są ograniczone nakłady inwestycyjne na rozwój handlu.

Istniejąca sieć handlu detalicznego jest w znacznym stopniu rozproszona, rozdrobniona oraz dość prymitywnie wyposażona. Przeważają w niej sklepy o małej powierzchni sprzedażowej, które nie są w stanie zaspokoić ciągle rosnących potrzeb konsumentów.

Stan istniejący charakteryzuje poniższe zestawienie.

Wyszczególnienie	potrzeby sprzedaży detaliczn.	m ² pow. ogóln.	liczba ludności na 1 pkt.	m ² pow. ogólnej 1000 M
Miasta: Krynica	137	7093	96,9	537,5
Muszyna	47	3115	104	635,1
Piwniczna	37	2085	142	395,8
Miasta ogółem	221	12293	106	526,1
Gminy: Krynica	23	980	191	223,6
Muszyna	31	652	169	124,2
Piwniczna	27	1465	269	201,5
Gminy ogółem	81	3097	209	183,2
	302	15390	133	382,1

Sieć handlowa obejmuje ok. 302 punktów sprzedaży o łącznej powierzchni ok. 15390 m². Część obiektów znajduje się w budynkach prywatnych, a część stanowią zwłaszcza na terenach wiejskich kioski spożywcze. Liczba ludności na 1 punkt sprzedaży waha się w granicach od 96,4 do 269 osób.

W zakresie usług kultury na terenie pasma znajduje się 28 punktów bibliotecznych w tym tylko 3 biblioteki publiczne. Na jedną placówkę przypada 1438 osób.

W stanie istniejącym działają 4 kina o łącznej liczbie 508 miejsc , na jedno miejsce przypada 79 osób.

Ponadto prowadzą działalność muzea w Muszynie i Krynicy oraz organizowane są imprezy kultury w amfiteatrze w Kosarzyskach i muszli koncertowej w Krynicy. Na terenie Piwnicznej usługi w zakresie kultury koncentrują się w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury.

Zauważa się obecnie dysproporcje pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi oraz duże niedobory w wyposażeniu w te usługi. Rozmiary bazy materialnej służącej działalności kulturalnej są zróżnicowane . Rozmieszczenie placówek upowszechniania kultury jest nierównomierne na terenie pasma. Koncentrują się one przede wszystkim w ośrodkach miejskich. Takie rozmieszczenie powoduje często nadmierne ograniczenie zasięgu ich oddziaływania. Nie prowadzą one w dostatecznym stopniu działalności poza swoją siedzibą.

Mimo jednak fatalnej bazy w zakresie usług kultury, wiele miejscowości prowadzi jednak ożywione życie kulturalne. Organizowane są różne festiwale np. w Krynicy, wystawy, koncerty itp.

Baza rekreacyjna, istniejąca to przede wszystkim wyciągi narciarskie - Kosarzyska, Słotwiny i Czarny Potok w Krynicy, lodowisko w Krynicy i Tyliczu , szkolne lodowiska i boiska sportowe. Brak jest hal sportowych i basenów kąpielowych, urządzonych plaż , prawidłowo zagospodarowanych parków rekreacyjnych itp.

Usługi na terenie pasma są nierównomiernie rozłożone, co w konsekwencji utrudnia do nich dostęp. Obiekty usługowe głównie koncentrują się na terenach miejskich, tzn w Krynicy, Muszynie i Piwnicznej. Urządzenia obsługi na terenach wiejskich w stanie istniejącym wykazują braki nawet w zaspokojeniu usług podstawowych.

Rozwój infrastruktury społecznej wymaga:

- realizacji i poprawy wyposażenia w obiekty i urządzenia w zakresie : handlu, gastronomii, oświaty ; kultury i sportu oraz rzemiosła,
- zagęszczenia sieci ośrodków usług podstawowych i zwiększenie ich atrakcyjności, zarówno na terenach wiejskich jak i miejskich,
- zwiększenia efektywności gospodarowania majątkiem trwałym infrastruktury społecznej i obsługującymi ją zasobami ludzkimi,
- poprawy dostępności do usług wszystkich szczebli.

W związku z powyższym, Regionalny Plan Rozwoju Województwa, w II wariantcie rozwoju sieci osadniczej, zakłada zdecydowaną poprawę obsługi ludności i rozwój usług związanych z funkcjami LWT.

Również w zakresie bazy zabiegowej i diagnostycznej poziom świadczonych usług jest niezadawalający.

Uzdrowisko Krynica posiada 3 Zakłady Przyrodolecznicze, są to: Nowe Łazienki, Stare Łazienki, oraz Łazienki Borowinowe o łącznej przepustowości 4500 zabiegów dziennie. Oprócz tych zakładów, 3 sanatoria jak "Lwigród" (obecnie w remoncie), Nowy Dom Zdrojowy, Stary Dom Zdrojowy oraz szereg nowo wybudowanych sanatoriów uzdrowiskowych posiada zaplecze do wykonywania

zabiegów. Jest ono jednak niewystarczające mimo dostosowania go do profilu leczniczego obejmującego : schorzenia układu pokarmowego, drogi moczowe, kardiologię, schorzenia przemiany materii ze szczególnym uwzględnieniem cukrzycy oraz ginekologię. Uzdrowisko posiada również trzy ośrodki Naukowo Badawcze Akademii Medycznej w Krakowie: Ośrodek Chorób Wewnętrznych, ~~Kar-~~Urologiczny i Ginekologiczny.

Muszyna posiada jeden zakład przyrodoleczniczy - łaźienki mineralne o rocznej możliwości wykonania zabiegów leczniczych ok. 43 000. Zakład ten wykonuje zabiegi bezpośrednio związane z wykorzystaniem wody mineralnej, a to kąpiele mineralne oraz, inhalacje i kuracje pitne. Muszyna jako uzdrowisko posiada niezbyt dużą rezerwę terenów do zainwestowania pod budownictwo sanatoryjne. Na znaczenie większy rozwój pozwoliłyby natomiast zasoby wód mineralnych. Istniejące łaźienki dla takich zasobów wód mineralnych są niewystarczające.

Oprócz zakładu przyrodoleczniczego zabiegi wykonywane są w rejonie Muszyny w sanatorium "Żerań" - zabiegi wodne, w domu wczasowym "Ursus", w sanatorium "Metalowiec" zabiegi wodne i okłady borowinowe, oraz kuracje pitne w san. "Kolejarz" i domu wczasowym "Pamel".

Na terenie miasta Piwniczna również znajduje się jeden zakład przyrodoleczniczy do którego na zabiegi dowożeni są kuracjusze. W ośrodku leczniczo-wypoczynkowym "Smrek" wykonywane są zabiegi wodne.

W całym paśmie wykonywane są zabiegi podstawowe tj. kąpiele mineralne, borowina, okłady parafinowe, inhalacje, oraz zabiegi pomocnicze obejmujące: kąpiele 4-komorowe wodne, lampy solux,

lampy kwarcowe, diatermie krótkofalowe, diadnemit, ultradźwięki, kąpiele higieniczne.

Jak widać z powyższego, wielkość bazy zabiegowej i jej stan jest podstawowym elementem ograniczającym rozwój funkcji uzdrowiskowych.

Dla prawidłowego rozwoju funkcji uzdrowiskowej i profilaktycznej, wymagana jest natychmiastowa realizacja nowych zakładów przyrodoleczniczych i całej bazy zabiegowej, ogólnie dostępnej, praktycznie we wszystkich uzdrowiskach oraz modernizacja istniejącej.

Również niezbędna jest realizacja obiektów i urządzeń kultury, sportu obsługujących nie tylko funkcje wypoczynkową i turystyczną ale również lecznictwo uzdrowiskowe.

IV. MOŻLIWOŚCI ROZWOJU PASMA W ASPEKCIE WALORÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I CHŁONNOŚCI PRZYRODNICZEJ OBSZARU.

Obszar Doliny Popradu dysponuje wybitnymi walorami sprzyjającymi lecznictwu uzdrowiskowemu oraz szeroko pojętej rekreacji.

1. Podstawowym walorem, są wody mineralne o zróżnicowanym składzie chemicznym i walorach leczniczych, występujące w dużych ilościach na obszarze całego pasma. Są to powszechne szczawy alkaliczne oraz unikalne szczawy reliktowe tzw. Zubery.

Dolina Popradu należy do najbardziej zasobnych w wody mineralne na obszarze województwa nowosądeckiego i całych Karpat.

Zatwierdzone zasoby wód leczniczych wynoszą $44\,124,5\text{ m}^3/\text{m-c}$.

Wykorzystującego 11 677,5 $\text{m}^3/\text{m-c}$ tj. 26,5 % ogólnych zasobów.

Pozostaje rezerwa 33 031 m³/m-c. 18 % tych wód rezerwuje się dla obsługi istniejącej bazy leczniczej jako margines bezpieczeństwa na wypadek awarii i remontów. Pozostałe 82 % tj. 26 510,5 m³/m-c może być wykorzystane dla rozwoju lecznictwa i projektowanych nowych inwestycji.

Rezerwy wód mineralnych występują nierównomiernie. Krynica, Piwniczna i Żegiestów stanowią uzdrowiska o zamkniętym bilansie wód leczniczych, bez możliwości rozwoju ilościowego.

Istniejące tam niewielkie rezerwy wód stanowią zabezpieczenie na wypadek awarii i remontów, a w przypadku źródła Zofia II w Żegiestowie nie mogą być wykorzystane poza sanatorium "Wiktor". Złockie ma zamknięty bilans wód dla lecznictwa, natomiast znaczne rezerwy dla rozlewni. Znaczne ilości wód do wykorzystania, zarówno w lecznictwie jak i dla rozlewni mają miejscowości: Muszyna, Łomnica, Tylicz i Powroźnik. Do realizacji rozlewni przewidziany jest jak dotychczas wyłącznie Powroźnik. Ze względu na planowaną funkcję usługowo-składową miejscowość ta nie może rozwijać lecznictwa. Dla rozwoju pozostałych miejscowości brak środków inwestycyjnych. Należy je traktować jako miejscowości potencjalnie uzdrowiskowe przewidziane do rozwoju w pierwszej kolejności o rozpoznanych zasobach wód i ustanowionych obszarach górniczych. W przypadku Tylicza "obszar górniczy" został opracowany lecz nie zatwierdzony.

Miejscowości Głębokie, Wierchomla i Milik są miejscowościami potencjalnie ^{uzdrowiskowymi} w odległej przyszłości. Występują tu liczne źródła mineralne, częściowo obudowane, częściowo dzikie, często o dużej wartości leczniczej ale generalnie niskich wydajnościach, wykorzystywane przez miejscową ludność i turystów.

BILANS WÓD LECZNICZYCH

Uzdrowisko Miejscowość	Zasoby Eks- platacyjne m ³ /m-c	Wykorzystanie		ogólna	Rezerwa		dla przyszłych inwestycji
		m ³ /m-c	%		dla istniejącej bazy leczniczej	m ³ /m-c	
Krynica	10 129,0	8 129,0	76,9	2 584,0	2 584,0	-	-
Milik	87,0	-	-	87,0	-	-	-
Muszyna	7 800,0	852,5	10,9	6 947,5	648,5	6 299,0	6 299,0
Złockie	3 235,0	193,0	6,0	3 042,0	437,0	2 605,0	2 605,0
Powroźnik	8 721,6	-	-	8 721,6	-	8 721,6	8 721,6
Piwniczna	1 881,0	1 693,0	90,0	188,0	188,0	-	-
Głębokie	219,0	-	-	219,0	-	-	-
Łomnica	3 548,9	-	-	3 548,9	-	3 548,9	3 548,9
Tylicz	5 336,0	-	-	5 336,0	-	5 336,0	5 336,0
Wierchomla	228,0	-	-	228,0	-	-	-
Żegiestów	2 939,0	810,0	27,6	2 129,0	2 129,0	-	-
Σ =	44 124,5	11 677,5	26,5	33 031,0	5 986,5 (18,0%)	26 510,5 (82,0%)	26 510,5 (82,0%)

Rozwój lecznictwa w tych rejonach musi być poprzedzony wierceniami i dokładnym rozpoznaniem wielkości zasobów i właściwości leczniczych wód mineralnych oraz opłacalności inwestowania w rozwój lecznictwa.

Bogactwu wód mineralnych towarzyszy urozmaicona górską rzeźba i atrakcyjny krajobraz beskidzki, wysoki stopień zalesienia i duża wartość przyrodnicza i rekreacyjna lasów, gęsta sieć rzeczna oraz zróżnicowane warunki bioklimatyczne o właściwościach leczniczych. Nasycenie obszaru elementami przyrodniczymi, w dodatku o dużej wartości i atrakcyjności sprzyja regeneracji sił i odzyskaniu zdrowia, determinując rozwój obszaru w kierunku funkcji ochronnych i rekreacyjnych.

Obszar leży w centralnej części Beskidu Sądeckiego. Ośią obszaru opracowania jest dolina Popradu wraz z doliną Muszynki, otoczona od wschodu Grzbietem Jaworzyny Krynickiej (1114 m n.p.m.), a od zachodu Grzbietem Radziejowej (1262 m n.p.m) wraz z licznymi grzbietami bocznymi. Obszar zawarty jest pomiędzy wysokością 350 a 1262 m n.p.m. Dna dolin znajdują się na wysokości 350 - 550 m n.p.m, a grzbiety w większości przekraczają 700 m n.p.m. Maksymalne deniwelacje sięgają 900 m, a najczęstsze 400 - 600 m. Górski charakter rzeźby podkreślają strome i urwiste stoki.

Lasy zajmują 27.192 ha tj. 60 % powierzchni. Zalesienie waha się od 48 % w gminie Krynica do 66 % w gminie Muszyna i 67 % w gminie Piwniczna. Dominują lasy bukowo - jodłowe zgodne z siedliskami, o wysokich walorach krajobrazowych, estetycznych, bioklimatycznych i produkcyjnych.

Warunki bioklimatyczne są zróżnicowane w zależności od wysokości bezwzględnej oraz ekspozycji i pokrycia terenu, co jest zjawiskiem pozytywnym. Generalnie obszar odznacza się bioklimatem

górkim od umiarkowanego do silnie bodźcowego, o walorach leczniczych, w zakresie chorób układu krążenia. Obszar leży w strefie dużych zasobów wodnych związanych z dużymi opadami (800 - 1100 mm średnia roczna), co przejawia się w znacznej gęstości źródeł (7 - 12 źr/km²) i znacznej gęstości sieci rzecznej (>3 km/km²). Źródła odznaczają się w przewadze małą wydajnością, właściwą dla obszarów fliszowych, a rzeki dużą nieregularnością przepływów i znacznymi wahaniami wodostanów. Największe zasoby wodne w sensie użytkowym ma Poprad i Muszynka. Cały obszar pasma uzdrowiskowego Doliny Popradu z uwagi na powyższe walory przyrodnicze wchodzi w skład utworzonego w 1987r Popradzkiego Parku Krajobrazowego, powołanego w celu zachowania istniejących wartości, zahamowania ich degradacji i stworzenia warunków dla prawidłowego rozwoju uzdrowiskowego i rekreacji.

2. W ostatnim 20 - 30 -leciu obserwuje się przyspieszenie rozwoju tego obszaru i nasilenie degradacji walorów przyrodniczych, w szczególności wód, powietrza, lasów i gleb, w stopniu zagrażającym podstawowym funkcjom.

W uzdrowiskach permanentnie występują ponadnormatywne zanieczyszczenia powietrza nasilające się w sezonie grzewczym. Główne rzeki wskutek nieuregulowanej gospodarki ściekowej i odpadami, zanieczyszczone są w stopniu uniemożliwiającym ich wykorzystanie dla celów pitnych i rekreacyjnych. Lasy wskutek nadmiernych wyrębów zubożone zostały w drzewostany starsze. Okresowo występują gradacje szkodników leśnych. Obserwuje się wypadanie gatunków iglastych, w szczególności jodły wskutek zaburzonych stosunków wodnych w pokrywach zwietrzelinowych.

Żywiolowy rozwój tego obszaru , zwłaszcza "modnych" miejscowości z Krynica na czele, doprowadził do powstania i przemieszania różnorodnych funkcji, zdominowania obszaru przez funkcje obce np. przemysłowe związane z funkcją uzdrowiskową, częstych kolizji funkcjonalnych oraz nadmiernej urbanizacji.

3. Niektóre miejscowości (Krynica, Muszyna, Żegiestów i Piwniczna) osiągnęły próg rozwoju z uwagi na brak terenów budowlanych. Tereny korzystne i względnie korzystne zostały zabudowane. Pozostały stoki strome bądź wysoko położone o niekorzystnych ekspozycjach, bądź osuwiskowe lub predysponowane do osuwania. Cały obszar pasma należy do terenów trudnych i mało korzystnych dla zabudowy , głównie z uwagi na urozmaiconą rzeźbę oraz warunki gruntowo-wodne. Z tego względu możliwości rozwoju obszaru całego pasma są ograniczone, niejednokrotnie niewspółmiernie małe w stosunku do zasobów wód mineralnych (Muszyna, Łomnica).

4. Rozwój całego pasma , a w szczególności części południowo-wschodniej (Krynica - Muszyna- Tylicz) ograniczają trudności w zaopatrzeniu w wodę pitną. Zasoby dyspozycyjne wód są ograniczone z powodu mało wydajnych zbiorników wód podziemnych i mało wydajnych źródeł. Natomiast większe rzeki i potoki mają wody tak zanieczyszczone , że ujęcie ich bez kosztownych inwestycji związanych z oczyszczaniem jest niemożliwe. Plan^y rozwiązania problemu zaopatrzenia w wodę bazowały na Popradzie jako rzece o największych przepływach. Jednak stan jej wód pod względem chemicznym i fizycznym już od granicy państwowej eliminuje Poprad jako źródło zaopatrzenia w wodę i stan ten nie rokuje

radikalnej poprawy na przyszłość.

Chłonność przyrodnicza pasma, wyliczona w oparciu o dane zawarte w opracowaniu H. Żywioła oraz metodę S. Regla kształtuje się w granicach 40 - 45 tys osób. Jest to graniczna ilość osób, które mogą przebywać w danej chwili w obrębie przestrzeni przyrodniczej całego pasma, nie powodując jej dewastacji przy zapewnieniu optymalnych warunków wypoczynku. Wielkość ta nie jest duża w porównaniu z obecnym zaludnieniem i użytkowaniem obszaru. Odzwierciedla przede wszystkim niewielkie wykorzystanie rozległej przestrzeni przyrodniczej dla rekreacji oraz brak odpowiedniej ilości obiektów typu parki leśne, ścieżki zdrowia, trasy turystyczno-spacerowe, tereny sportowe itp., które umożliwiają korzystanie z przyrody bez większych szkód, a znacznie podnoszą komfort wypoczynku i wydatnie powiększają chłonność przyrodniczą.

Według danych liczbowych w szczycie letnim, który trwa od połowy czerwca do połowy września na obszarze pasma przebywa jednocześnie około 74 tys osób (40,3 tys ludności stałej i 33,6 tys. ludności czasowo-przebywającej). Dane te ujawniają znaczne rozbieżności pomiędzy chłonnością przyrodniczą obszaru a jego zagospodarowaniem i ruchem rekreacyjnym.

Zagospodarowanie rekreacyjne ogranicza się głównie do bazy noclegowej i niezbędnych usług, skoncentrowanych w dolinach. Niewystarczające w stosunku do obecnego zaludnienia stałego, a tym bardziej w "szczycie", są rozwiązania z zakresu ochrony środowiska, a w szczególności utylizacji ścieków bytowych, gospodarki odpadami, zamieczyszczeń powietrza i hałasu.

Aktualny ruch rekreacyjny na obszarze pasma jest nadmierny w stosunku do możliwości terenu, co jest przyczyną degradacji jego walorów przyrodniczych takich jak: utrata walorów bioklimatycznych w skutek ponadnormatywnego zanieczyszczenia powietrza, wyeliminowanie rzek jako miejsc kąpieli i wypoczynku nadwodnego wskutek ponadnormatywnego zanieczyszczenia wód, obniżanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych lasów, pogarszanie klimatu akustycznego, zwłaszcza w uzdrowiskach. Degradacja ta niejednokrotnie godzi w możliwość i celowość dalszego rozwijania funkcji regeneracji sił i odzyskiwania zdrowia.

W wielu rejonach pasma ~~znajdują~~ ^{zaznaczają} się trudności w zaopatrzeniu w wodę pitną związane z zanieczyszczeniem wód w rzekach (rejon Krynicy - Muszyny). Niektóre miejscowości osiągnęły próg rozwojowy z uwagi na brak terenów budowlanych (Krynica, Piwniczna, Muszy-na, Żegiestów).

Powyższe sprawia, że chłonność przyrodnicza obszaru została przekroczona i rozwój ilościowy pasma jest obecnie niemożliwy. Należy jednostki osadnicze wyposażać w pełnosprawne systemy i urządzenia kanalizacyjne i oczyszczalnie, uporządkować gospodarkę odpadami, zmienić opalanie węglowe na szlachetne media grzewcze, co wpłynie na znaczną poprawę stanu środowiska przyrodniczego jak również uporządkować strukturę ruchu rekreacyjnego.

Podsumowanie

1. Obszar dysponuje znacznymi zasobami wód mineralnych, eksploatowanymi obecnie w 26,5 %. Ogromna rezerwa wynosząca ok. 33000 m³/m-c stwarza możliwości rozwoju takich uzdrowisk jak Muszyna-Złockie, ~~wymenowa~~ i Łomnica, stworzenia w nich pełnego wachlarza usług leczniczych, budowy zakładów przyrodoleczniczych, punktów

zdrojowych i rozlewni.

Wstępne rozeznanie hydrologiczne wskazują również na możliwość rozwoju lecznictwa w rejonie Wierchomli i Głębokiego, co wymaga potwierdzenia szczegółowymi badaniami wielkości zasobów, ich wydajności i opłacalności w przypadku gdy zaistnieje potrzeba ich wykorzystania.

2. Barrierami rozwoju są:

- postępująca degradacja środowiska przyrodniczego w szczególności wód, powietrza i lasów, która obniża walory naturalne i zagraża funkcjom głównym, związanym z regeneracją siły i powrotem do zdrowia,
- trudności w zaopatrzeniu w wodę pitną, zwłaszcza rejonu Krynicko-Muszyńskiego, z powodu mało wydajnych zbiorników wód podziemnych właściwych dla obszarów fliszowych oraz ponadnormatywnego zanieczyszczenia wód powierzchniowych, uniemożliwiającego ich wykorzystanie,
- trudne warunki fizjograficzne dla rozwoju budownictwa i brak terenów budowlanych w takich miejscowościach jak Krynica, Muszyna, Żegiestów i Piwniczna z uwagi na duże spadki i podatność stoków na osuwanie.

3. Rozwój obszaru pasma Doliny Popradu wymaga:

- zahamowania degradacji środowiska przyrodniczego oraz przywrócenia równowagi ekologicznej,
- ograniczenia rozwoju ilościowego w zakresie liczby mieszkańców stałych, ruchu rekreacyjnego i bazy sanatoryjnej (łóżkowej)
np. Krynica oraz uporządkowania struktury funkcjonalno-przestrzennej

V. PROPOZYCJE ROZWOJU PASMA W ASPEKCIE ROZSZERZENIA
DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ - ETAPOWANIE.

Biorąc pod uwagę główne funkcje egzogeniczne jakie pełni województwo nowosądeckie oraz ogromne zapotrzebowanie na usługi związane z szeroko pojętą rekreacją, należy bezwzględnie rezerwować rejon Doliny Popradu dla potrzeb z tym związanych. Uzasadniają to unikalne w skali kraju walory i wartości środowiska przyrodniczego.

Dla prawidłowego funkcjonowania pasma Doliny Popradu, skontrolowano koncepcję rozwoju przyjmując następujące założenia:

1. Obszar Doliny Popradu objęty strefą ochrony uzdrowskiej "C" należy bezwzględnie rezerwować dla rozwoju funkcji lecznictwa uzdrowskiego.

2. Pozostałe funkcje rekreacyjne, takie jak wypoczynek i turystyka mogą i powinny rozwijać się na obszarach gdzie nie występują surowce balneologiczne.

3. Zasady zagospodarowania Popradzkiego Parku Krajobrazowego, w skład którego wchodzi całe posmo Doliny Popradu muszą uwzględniać rozwój przede wszystkim lecznictwa uzdrowskiego w tym rejonie tzn. Dolinie Popradu, a rozwój wypoczynku i turystyki w Dolinie Dunajca i Kamienicy.

4. Rozwój pasma, powinien być rozwojem jakościowym, a nie ilościowym. W I etapie należy egzekwować bezwzględny zakaz powstawania nowych miejsc noclegowych. Zakaz powinien obowiązywać do czasu uporządkowania gospodarki wodno - ściekowej całego obszaru.

Uwzględniając powyższe założenia przyjęto, że nadrzędnym

celem rozwoju całego pasma jest zachowanie unikalnych wartości i walorów środowiska dla prawidłowego rozwoju funkcji lecznictwa uzdrowiskowego.

Dla całego pasma podstawową funkcją powinno być lecznictwo uzdrowiskowe i profilaktyka, podporządkowana funkcjom ochronnym tego obszaru- gospodarki wodnej i leśnictwa.

Wypoczynek powinien być funkcją uzupełniającą, lokalnie dominującą, a turystyka funkcją podporządkowaną.

Generalnie , dla całego pasma obowiązuje zakaz rozwoju przemysłu i bezwzględny nakaz deglomeracji obiektów uciążliwych.

W zakresie funkcji mieszkalnictwa, należy przyjąć zasadę, iż mieszkania należy lokalizować poza uzdrowiskami, w sąsiednich wsiach.

Dla funkcji uzdrowiskowej przyjęto:

- adaptację uzdrowiska Krynica o ile zostanie przywrócona jego właściwa struktura funkcjonalno-przestrzenna. W przeciwnym przypadku , biorąc pod uwagę utratę walorów leczniczych, Krynica może być traktowana wyłącznie jako miejscowość krajoznawcza.
- adaptację uzdrowiska Muszyna z możliwością rozwoju w niewielkim zakresie dzielnicy Zapopradzie, w I etapie. Rozwój uzależniony jest od ~~rownocześniej~~ równoczesnej realizacji bazy diagnostycznej i zabiegowej.
- adaptację uzdrowiska Złockie, z zakazem dalszego rozwoju bazy noclegowej z uwagi na zamknięty bilans wód leczniczych.
- adaptację uzdrowiska Żegiestów , z zakazem dalszego rozwoju bazy noclegowej , z uwagi na zamknięty bilans wód leczniczych.

- rozwój w II etapie uzdrowiska Piwniczna - Łomnica. Rozwój ten tak jak w przypadku Muszyny, uzależniony jest od równoczesnej realizacji bazy diagnostycznej i zabiegowej.

Dla profilaktyki leczniczej przyjęto:

- rozwój w I etapie Tylicza, co jest niezbędne dla ratowania Krynicy, aby móc w niej uporządkować niektóre problemy
- rozwój w II etapie Żegiestowa - wsi, jako poszerzenie działalności Żegiestowa - Zdroju.
- rozwój w II etapie Szczawnika jako poszerzenie działalności Złockiego.
- rozwój w III etapie Piwnicznej - Głębokiego i Wierchomli.

Dla wypoczynku przyjęto:

- adaptację rejonu Piwnicznej i Kosarzysk z zakazem dalszego rozwoju bazy noclegowej i uporządkowanie struktury przestrzennej.
- adaptację Tylicza i Muszynki z koniecznością realizacji całej sfery infrastruktury społecznej i technicznej w I etapie.
- adaptację Powroźnika, z zakazem dalszego rozwoju bazy noclegowej i uporządkowanie struktury przestrzennej wsi.
- rozwój w II etapie Andrzejówki i Milika oraz Jastrzębika.

Dla prawidłowego funkcjonowania struktury całego pasma przyjęto że:

- Muszyna powinna pełnić funkcję centrum dyspozycyjno - administracyjnego uzdrowisk popradzkich,
- Tylicz i Rytro, powinny być głównymi ośrodkami dyspozycyjno-

-usługowymi w zakresie funkcji wypoczynkowej i turystycznej.

Rezerwując obszar Doliny Popradu dla lecznictwa uzdrowiskowego, podzielono cały teren na dwie strefy funkcjonalne

- obszary lasów ochronnych,
- obszary specjalnie chronione dla funkcji uzdrowiskowej.

W obszarze lasów ochronnych wydzielono:

- strefę nauki i poznania (rezerwaty przyrody wraz z otulinami),
- lasy o ograniczonej dostępności turystycznej, dostępność limitowana gęstością szlaków turystycznych,
- lasy do zagospodarowania o zwiększonej gęstości ścieżek spacerowych i urządzeń obsługi tej formy rekreacji.

W obszarach specjalnie chronionych dla funkcji uzdrowiskowej wydzielono:

- rejony uzdrowiskowe (Piwniczna - Łomnica, Żegiestów-Zdrój, Muszyna-Złockie i Krynica) gdzie wypoczynek i turystyka są ograniczone i podporządkowane,
- rejony profilaktyczno - lecznicze (Piwniczna-Głębokie, Wierchomla, Żegiestów - Wieś, Szczawnik, Tylicz) gdzie wypoczynek jest funkcją główną, a turystyka podporządkowaną. Docelowo niektóre z tych rejonów mogą zostać przekształcone w rejony uzdrowiskowe.
- rejony wypoczynkowo-turystyczne (Piwniczna - Kosarzyska, Andrzejówka-Milik, Jastrzębik, Powroźnik-Muszyna, Krynica - Słotwiny, Krynica-Czarny Potok oraz Tylicz-Muszyńka) gdzie obie funkcje są traktowane równorzędnie.

Polityka przestrzenna w zakresie rozwoju pasma Dolina Popradu powinna polegać na:

- realizacji w I etapie bazy diagnostycznej i zabiegowej oraz przekształceniu ośrodków czasowych w sanatoria we wszystkich uzdrowiskach z równoczesną realizacją urządzeń ochrony środowiska,
- realizacja w II etapie bazy noclegowej ogólnie dostępnej w formie pensjonatów nie dużych ośrodków wraz z całą infrastrukturą społeczną i techniczną w rejonach profilaktyczno-leczniczych,
- uporządkowanie w III etapie struktury funkcjonalno - przestrzennej w rejonach wypoczynkowo-turystycznych poprzez realizację urządzeń infrastruktury społecznej i technicznej, a głównie urządzeń ochrony środowiska.

Rozwój Krynicy powinien polegać na:

- bezwzględnym zakazie dalszego rozwoju mieszkalnictwa wielorodzinnego i jednorodzinnego w nowych terenach, a uporządkowaniu struktury (w tym realizacja na działkach plombowych) istniejących zespołów mieszkaniowych,
- bezwzględnej deglomeracji wszystkich obiektów nie obsługujących uzdrowiska a głównie zakładów przemysłowych poza granice miasta,
- jak najszybszym przekształceniu ośrodków czasowych w sanatoria,
- przejściu niektórych ośrodków czasowych na bbiiektty usługowe ogólnie dostępne - hotele, obiekty wystawiennicze, pawilony sztuki, ośrodki kultury, kluby itp.
- uporządkowaniu gospodarki wodno-ściekowej całej zlewni Muszynki oraz komunikacji.

Rozwój Muszyny powinien polegać na:

- szybkiej budowie ośrodka diagnostyczno-zabiegowego wraz z bazą noclegową na Zapopradziu (zakaz dużych kubatur)
- przekształceniu wybranych domów wczasowych w sanatoria.

Rozwój Piwnicznej powinien polegać na:

- realizacji ośrodka diagnostycznego zabiegowego wraz z bazą noclegową w Piwnicznej-Łomnicy
- zakazie realizacji nowej zabudowy w Kosarzyskach i uporządkowanie struktury funkcjonalnej tego obszaru.

VI. Charakterystyka GESTORÓW BAZY I PROPOZYCJE I PROPOZYCJE ZMIAN.

Baza LWT w stanie istniejącym liczy ok. 21 363 miejsca o bardzo różnym standardzie i strukturze organizacyjnej. Baza lecznictwa uzdrowiskowego na terenie pasma obejmuje: zakłady przyrodolecznicze, sanatoria uzdrowiskowe, szpitale uzdrowiskowe, ośrodki leczniczo-wczasowe oraz ośrodki wypoczynkowo-sanatoryjne o różnej strukturze organizacyjnej. W stanie istniejącym aż 65% tej bazy jest zarządzana i administrowana przez socjalną bazę zakładową różnych branż głównie spoza terenu województwa.

W gestii FWP znajduje się obecnie ok. 15 % bazy , a nad ok.20 % pojemności bazy leczniczej sprawuje zarząd i administracja PPU. Dotychczasowa praktyka w zakresie organizacji i zarządzania sprzyja tendencjom dezintegracji lecznictwa uzdrowiskowego powodując nieprawidłową strukturę bazy oraz nierównomierne rozmieszczenie zasobów ludzkich i materialnych.

Biorąc powyższe pod uwagę , należy w strukturze zarządzania stworzyć model elastyczny lecz równocześnie użytkowo prawidłowy, a ekonomicznie efektywny i realny.

W związku z tym, należy dążyć do integracji postępowania zapobiegawczo-leczniczego, koncentracji urządzeń i centralizacji zarządzania na szczeblu wojewódzkim. Dążenie do uzyskania optymalnych efektów leczniczych stymuluje do poszukiwania najodpowiedniejszych rozwiązań organizacyjnych takich , które pozwoliłyby najefektywniej zużytkować bazę materialno-kadrową do zaspokojenia potrzeb społecznych. Dlatego też, w szerokim zakresie zarządzanie i finansowanie bazy lecznictwa powinny przejąć władze terenowe.

Uważa się , że decyzje dotyczące wielkości i struktury bazy winny być podejmowane przez władze wojewódzkie tj. Wojewódzkie Rady Narodowe. Natomiast władze terenowe niższego szczebla tj. Gminno-Miejskie Rady Narodowe powinny nadzorować utrzymanie proponowanej struktury i zabezpieczyć sieć infrastruktury społecznej.

Baza komercyjna znajduje się w rękach różnych krajowych i terenowych przedsiębiorstw turystycznych.

Obsługą ruchu turystycznego na terenie pasma zajmują się terenowe przedsiębiorstwa turystyczne, biura obsługi ruchu turystycznego szczebla centralnego, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Fundusz Wczasów Pracowniczych oraz prywatne biura usług turystycznych.

Do jednostek obsługi ruchu turystycznego działającego na terenie pasma , a mających swoje dyrekcje poza obszarem województwa należą : Biuro Podróży "ORBIS", OST "Gromada", SBT "Turysta" i BTM "Juwentur".

W pracy tych jednostek zauważa się brak zainteresowania w inwestowanie na rzecz rozwoju bazy i infrastruktury turystycznej, a jedynie występowanie w roli pośrednika i to często, co jest zjawiskiem szczególnie niekorzystnym, pomiędzy jednostkami uspołecznionymi.

W zakresie usług związanych z wypoczynkiem pobytowym działają : Fundusz Wczasów Pracowniczych, Branżowe Domy Wypoczynkowe, oraz w/w jednostki obsługujące równocześnie ruch turystycznym i wypoczynkowy prowadząc biura skierowań na prywatne kwatery, zawierają umowy, oraz załatwiają wszystkie inne formalności wynikające z potrzeb do prawidłowego funkcjonowania ruchu turystyczno-wypoczynkowego.

VII. WYTYCZNE DO PLANU REGIONALNEGO I ZAŁOŻEŃ PLANÓW MIEJSCOWYCH POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI.

Zatwierdzone założenia do Regionalnego Planu Rozwoju Województwa Nowosądeckiego uwzględniają przedstawione propozycje rozwoju Pasma Doliny Popradu. Plan Regionalny winien uściślić koncepcję podając wielkości graniczne dla rozwoju poszczególnych funkcji oraz przyjąć proponowane w koncepcji etapowanie rozwoju. Równocześnie plan winien w instrumentacji określić zadania dla poszczególnych podmiotów gospodarczych na obszarze pasma, związane z rozwojem lecznictwa uzdrowiskowego i profilaktyki.

We wszystkich planach miejscowych należy bezwzględnie skorygować wielkości związane z wielkością poszczególnych funkcji oraz stworzyć w ustaleniach obowiązujących w formie zakazów i nakazów , priorytet dla funkcji lecznictwa uzdrowiskowego.

Brak jasno
sprecyzowanych

ustaleń w tej dziedzinie w większości

dotychczasowych planów był jednym z czynników który doprowadził do zaburzenia struktury funkcjonalnej większości uzdrowisk.

BIBLIOTEKA IT
Archiwum
Naukowo-Badawczych

A-960